

<https://doi.org/10.70728/c.series.ped.v08.i08.073>

YAPONIYA AYOL PEDAGOGLARINING INNOVATSION TA'LIM TAJIRIBALARIDAN OLIY TA'LIMDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna

KIUT Namangan filiali Pedagogika va Psixologiya kafedrasi dotsenti, Phd

E-mail: gullolajumanazarova503@gmail.com

Telefon raqam: 998 95 233 10 00

Annotatsiya. Maqolada Yaponiya ayol pedagoglarining innovatsion ta'lim g'oyalari va ularni O'zbekiston oliy ta'limiga adaptatsiya qilish imkoniyatlari komparativ-pedagogik asosda tahlil qilingan. Suda Umeko, Yasui Tetsu, Yosioka YAYoi va Kiyomi Akita tajribalaridagi akademik mustaqillik, amaliyot integratsiyasi, mentorlik va "Lesson Study" tamoyillari umumlashtirilgan. Natijada hamkorlikda dars loyihalash, tengdosh kuzatuv, refleksiv portfolio va genderga sezgir akademik qo'llab-quvvatlashni milliy sharoitga mos joriy etish taklif qilingan.

Kalit so'zlar: Yaponiya ta'limi, ayol pedagoglar, innovatsion tajriba, oliy ta'lim, Lesson Study, pedagogik refleksiya, hamkorlikda o'qitish, akademik mustaqillik, mentorlik, komparativ pedagogika, adaptatsiya.

Аннотация. В статье сравнительно проанализированы инновационные идеи японских женщин-педагогов и возможности их адаптации к высшему образованию Узбекистана. Рассмотрены подходы Цуды Умэко, Ясуи Тэцу, Ёсиоки Яёи и Киёми Акиты. Предложены механизмы совместного проектирования занятий, взаимного наблюдения, наставничества, рефлексивного портфолио и практико-ориентированного оценивания.

Ключевые слова: образование Японии, женщины-педагоги, инновационный опыт, высшее образование, Lesson Study, педагогическая рефлексия, наставничество, сравнительная педагогика, адаптация.

Abstract. The article comparatively analyses innovative ideas of Japanese women educators and their adaptation to higher education in Uzbekistan. It examines the approaches of Tsuda Umeko, Yasui Tetsu, Yoshioka Yayoi, and Kiyomi Akita, and proposes collaborative lesson design, peer observation, mentoring, reflective portfolios, and practice-oriented assessment.

Keywords: Japanese education, women educators, educational innovation, higher education, Lesson Study, pedagogical reflection, mentoring, comparative pedagogy, adaptation.

KIRISH. XXI asrda oliy ta’limning raqobatbardoshligi faqat o‘quv dasturlarining mazmunan yangilanishi yoki raqamli vositalar sonining ko‘payishi bilan emas, balki universitetda bilim yaratish, o‘qitish va kasbiy hamkorlik madaniyatining qay darajada innovatsion tashkil etilgani bilan belgilanmoqda. Zamonaviy universitetdan talabaga tayyor axborotni yetkazib beruvchi institutsional tuzilma emas, balki muammoni anglash, dalilni baholash, jamoaviy qaror ishlab chiqish, kasbiy mas’uliyatni his etish va o‘z faoliyatini refleksiv tahlil qilishga o‘rgatuvchi intellektual muhit bo‘lish talab etilmoqda. Shu nuqtai nazardan Yaponiya ta’lim tajribasi, ayniqsa ayol pedagog va ta’lim islohotchilarining faoliyati, innovatsiyani texnik yangilik sifatidagina emas, balki shaxs qadri, intizom, hamkorlik, kasbiy burch va uzluksiz takomillashuvni birlashtiruvchi pedagogik madaniyat sifatida talqin qilishi bilan ahamiyatlidir. Yaponiya ayol pedagoglarining ilmiy-pedagogik merosi tarixan gender tengsizligi, institutsional cheklovlar va jamiyatdagi an’anaviy rollar sharoitida shakllangan bo‘lsa-da, ular ta’limni ijtimoiy mobillik, intellektual mustaqillik va kasbiy subyektlilikni ta’minlovchi mexanizmga aylantirishga harakat qilganlar. Suda Umeko tomonidan 1900 yilda tashkil etilgan ayollar uchun xususiy oliy ta’lim muassasasi o‘sha davr Yaponiyasida til o‘rganish, liberal ta’lim, munozara, mustaqil fikrlash va xalqaro akademik aloqalarni birlashtirgan yangi pedagogik makon edi [1]. Uning yondashuvida ta’lim ayolni faqat muayyan ijtimoiy vazifaga tayyorlash emas, balki uning intellektual salohiyati, axloqiy pozitsiyasi va jamoat hayotidagi ishtirokini rivojlantirish vositasi sifatida qaraldi. Linda Jonson Suda Umekoning muvaffaqiyatini transmilliy qo‘llab-quvvatlash tarmoqlari, umumiy ta’limiy qadriyatlar va mahalliy sharoitni hisobga olgan institutsional strategiya bilan izohlaydi [2]. Bu holat bugungi oliy ta’limda xalqaro tajribani qabul qilishning muhim qonuniyatini ko‘rsatadi: innovatsiya tashqi shaklni ko‘chirish orqali emas, balki uning ma’nosi va ijtimoiy vazifasini milliy kontekstda qayta qurish orqali samara beradi. Yasui Tetsuning ta’limiy qarashlarida axloqiy tarbiya, o‘qituvchi shaxsining namunaviyligi, gumanitar bilim va ijtimoiy mas’uliyat o‘zaro bog‘langan. U Britaniyadagi pedagogik tayyorgarlik tajribasini Yaponiya sharoitiga moslashtirib, ayollar oliy ta’limining mazmunini faqat maishiy yoki yordamchi ko‘nikmalar bilan chekلامasdan, akademik bilim, liderlik va ma’naviy kamolot bilan boyitishga intildi [3]. Yosioka YAYoi esa tibbiy ta’limda nazariya, amaliy tayyorgarlik, kasbiy etika va iqtisodiy mustaqillik o‘rtasidagi bog‘liqlikni amaliy faoliyatida namoyon etdi. U tashkil etgan ayollar tibbiyot maktabida kasbiy bilim klinik tajriba bilan mustahkamlangan, natijada ta’lim muassasasi ayollarning mehnat bozoridagi real ishtirokini ta’minlovchi ijtimoiy institutga aylangan [4]. Mazkur tarixiy misollar innovatsion ta’limning uchta ustuvor belgisini ochib beradi: shaxsning subyektliligini kuchaytirish, ta’lim mazmunini real kasbiy amaliyot bilan bog‘lash va institutsional qo‘llab-quvvatlash tarmog‘ini yaratish. Yaponiya pedagogik innovatsiyalarining zamonaviy qatlami Kiyomi Akita va uning hamkasblari tadqiq etgan “Lesson Study” — darsni hamkorlikda loyihalash, kuzatish, tahlil qilish va qayta takomillashtirish siklida yaqqol namoyon bo‘ladi. Ushbu yondashuvda dars tayyor mahsulot emas, balki professor-o‘qituvchilar tomonidan muntazam tadqiq etiladigan murakkab pedagogik hodisa hisoblanadi. K. Lyuis, K. Akita va M. Sato “Lesson Study”ni inson haqidagi amaliy fan sifatida talqin qilib, unda talabaning fikrlash jarayoni, o‘qituvchining kuzatuvchanligi, mazmunni tanlash va jamoaviy refleksiya

markaziy o‘rin egallashini ta’kidlaydilar [5]. Bu yondashuv universitet o‘qituvchisining kasbiy rivojlanishini qisqa muddatli seminarlardan uzoq muddatli, dalilga asoslangan va kafedra miqyosidagi hamkorlik jarayoniga aylantirish imkonini beradi. O‘zbekiston oliy ta’limida kredit-modul tizimi, mustaqil ta’lim ulushining ortishi, raqamli platformalar, akademik mobillik va mehnat bozoriga yo‘naltirilgan kompetensiyalar tizimi kengayib borayotgan sharoitda professor-o‘qituvchining darsni yakka tartibda rejalashtirishi yetarli bo‘lmay qolmoqda. Fan dasturi, ta’lim natijalari, baholash mezonlari, raqamli resurslar va auditoriyadagi muloqot o‘zaro muvofiqlashtirilmagan holda innovatsiya parchalangan tadbirlar majmuasiga aylanib qolishi mumkin. Yapon tajribasi esa innovatsiyani jamoaviy kasbiy odat, kichik qadamlar bilan uzluksiz takomillashtirish va talabaning o‘qish faoliyatini sinchkovlik bilan kuzatish orqali institutsionallashtirishni taklif etadi. Shu sababli mazkur maqolaning maqsadi Yaponiya ayol pedagoglarining innovatsion ta’lim g‘oyalari va amaliyotini tarixiy-komparativ jihatdan tahlil qilish, ularning O‘zbekiston oliy ta’limida qo‘llanishi mumkin bo‘lgan tarkibiy elementlarini aniqlash hamda milliy sharoitga mos adaptatsiya mexanizmlarini ilmiy asoslashdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

O‘zbekiston pedagogikasida innovatsion ta’lim texnologiyalarini oliy ta’limga tatbiq etish masalasi N.A. Muslimov va N.N. Azizxo‘jayeva ilmiy ishlarida tizimli yoritilgan bo‘lib, ularning qarashlari Yaponiya ayol pedagoglari tajribasini milliy kontekstda talqin qilish uchun muhim nazariy asos vazifasini bajaradi. N.A. Muslimov hammualliflikda yaratgan “Innovatsion ta’lim texnologiyalari” o‘quv-metodik qo‘llanmasida innovatsiyani faqat yangi metod yoki texnik vosita sifatida emas, balki maqsad, mazmun, o‘qituvchi faoliyati, talabaning o‘quv-bilish harakati va baholash mexanizmlarini qayta tashkil etuvchi yaxlit pedagogik jarayon sifatida izohlaydi [9]. Olimning kompetentlikka yo‘naltirilgan yondashuvi professor-o‘qituvchining kasbiy faoliyatida loyihalash, kommunikativ hamkorlik, refleksiya, natijani diagnostik baholash va o‘z-o‘zini rivojlantirish qobiliyatlarini bir butun tizimda ko‘rishga imkon beradi. Bu pozitsiya Kiyomi Akita tahlil qilgan “Lesson Study” tamoyillari bilan mazmunan uyg‘un: har ikki yondashuvda ham pedagog tayyor ko‘rsatmani bajaruvchi emas, balki o‘z amaliyotini dalillar asosida o‘rganuvchi, hamkasblar bilan bilim yaratuvchi va ta’lim natijasini muntazam takomillashtiruvchi subyekt sifatida namoyon bo‘ladi. Biroq N.A. Muslimovning yondashuvi O‘zbekiston ta’lim tizimida kompetensiyalar, pedagogik texnologiyalarni tanlash va kasbiy tayyorgarlikning metodik shartlarini aniqlashga ko‘proq yo‘naltirilgan bo‘lsa, yapon “Lesson Study” an‘anasi dars jarayonidagi mayda, lekin hal qiluvchi o‘quv harakatlarini kuzatish va jamoaviy muhokama qilishga katta e’tibor beradi. Shu bois ularni integratsiyalash natijasida kompetentlik maqsadlari bilan real auditoriya dalillarini bog‘laydigan samarali mexanizm vujudga kelishi mumkin. N.N. Azizxo‘jayeva “Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat” asarida oliy maktab o‘qituvchisining innovatsion faoliyatini uning pedagogik madaniyati, ijodkorligi, muloqot uslubi va texnologik loyihalash mahorati bilan uzviy bog‘laydi [10]. Muallif innovatsion faoliyatning tuzilmasi, pedagogik texnologiyalarning ilmiy-nazariy asoslari, talabalarning bilish faoliyati va o‘qituvchi mahorati o‘rtasidagi munosabatni tahlil qilib, texnologiyaning samarasi uni qo‘llovchi pedagogning shaxsiy-kasbiy pozitsiyasiga

bog‘liqligini ko‘rsatadi. Bu xulosa Suda Umeko va Yasui Tetsu faoliyatidagi “ta’lim muassasasi madaniyati” g‘oyasi bilan uyg‘unlashadi: innovatsiya muayyan dars usulidan oldin o‘qituvchining talabaga munosabati, akademik talabchanlik, axloqiy mas’uliyat va intellektual erkinlikka tayanadi. N.N. Azizxo‘jayevaning pedagogik mahoratga urg‘u berishi yapon ayol pedagoglari tajribasini mexanik texnologiyalashtirish xavfini kamaytiradi, chunki “Lesson Study”, mentorlik yoki ochiq dars shakllari ishonchli muloqot va refleksiv madaniyatsiz formal nazoratga aylanib qolishi mumkin. N.A. Muslimov va N.N. Azizxo‘jayeva ishlarining umumiy metodologik qimmatini shundaki, ular innovatsion ta’limni shaxsga yo‘naltirilganlik, kasbiy kompetentlik, texnologik yaxlitlik va pedagogik mahorat birligida ko‘radi. Yaponiya ayol pedagoglari haqidagi xorijiy tadqiqotlar esa ushbu birlikka gender adolati, transmilliy akademik tarmoq, institutsional jasorat, amaliyot bilan integratsiya va hamkorlikdagi tadqiqot madaniyati kabi qo‘shimcha o‘lchamlarni kiritadi [1–6]. Shu nuqtai nazardan adabiyotlar tahlili mavjud ilmiy ishlarda yapon ayol pedagoglari merosi va O‘zbekiston oliy ta’limi innovatsion rivojlanishi o‘rtasidagi bog‘liqlik maxsus kompleks tadqiq etilmaganini ko‘rsatdi. Maqola ana shu ilmiy bo‘shliqni to‘ldirib, milliy pedagogik texnologiyalar nazariyasini yapon tajribasining aksiologik, tashkiliy va refleksiv komponentlari bilan boyitishga qaratilgan. Tahlil qilingan adabiyotlar yana bir muhim xulosani berdi: o‘zbek olimlari innovatsiyaning didaktik va kasbiy-kompetentlik asoslarini mukammal ishlab chiqqan bo‘lsa, yapon ayol pedagoglari haqidagi tadqiqotlar innovatsiyaning ijtimoiy-tarixiy, gender va institutsional o‘lchamlarini kuchliroq ochib beradi.

METODOLOGIK QISM

Ushbu maqolada Yaponiya ayol pedagoglarining innovatsion ta’lim tajribalarini O‘zbekiston oliy ta’limi imkoniyatlari bilan bog‘liq holda o‘rganish uchun o‘zaro to‘ldiruvchi metodlar majmuasidan foydalanildi. Avvalo, tarixiy-genetik metod Suda Umeko, Yasui Tetsu va Yosioka YAYoi faoliyati shakllangan Meydzi, Taysyo va keyingi davrlardagi ijtimoiy cheklovlar, ayollar ta’limiga nisbatan davlat va jamiyat munosabati, xorijda o‘qish hamda xususiy ta’lim muassasalarining paydo bo‘lish sabablarini ochishga xizmat qildi. Mazkur metod orqali ularning pedagogik tashabbuslari zamonaviy tushunchalar bilan sun‘iy ravishda tenglashtirilmasdan, o‘z tarixiy sharoitidagi yangilik darajasi va institutsional ahamiyati baholandi. Komparativ-pedagogik metod Yaponiya tajribasidagi akademik mustaqillik, hamkorlikda dars tadqiqi, nazariya va amaliyot integratsiyasi, mentorlik va kasbiy tarmoqlarni O‘zbekiston oliy ta’limidagi kredit-modul tizimi, kafedra faoliyati, pedagog kadrlar malakasini oshirish va talabalar amaliyoti bilan qiyoslash imkonini berdi. Qiyoslashda “o‘xshashlikni topish” bilan cheklanilmadi; har bir elementning madaniy, tashkiliy va resursga oid shartlari aniqlanib, transfer imkoniyati, cheklovi va ehtimoliy transformatsiyasi ajratildi. Manbashunoslik va kontent-tahlil metodlari Google Scholar, ERIC, Crossref va akademik nashriyotlarda qayd etilgan ilmiy manbalardagi asosiy kategoriyalar - “women’s higher education”, “professional agency”, “Lesson Study”, “collaborative reflection”, “practice-based education”, “pedagogical innovation” va “faculty development” tushunchalarini saralash, ular o‘rtasidagi semantik bog‘liqlikni belgilash uchun qo‘llanildi. Manbalarni tanlashda mualliflikning aniqligi, nashrning akademik xususiyati,

mavzuga bevosita yaqinlik, bibliografik ma'lumotlarni tekshirish imkoni va g'oyaning oliy ta'limga tatbiq etilish salohiyati mezon qilib olindi. Germenevtik metod tarixiy shaxslarning faoliyatiga oid tadqiqotlarda bayon etilgan maqsad, qadriyat va pedagogik pozitsiyalarni zamonaviy oliy ta'lim kategoriyalari orqali mazmunan sharhlashda ishlatildi; bunda mualliflar qarashlariga hozirgi davr terminlarini majburan yuklashdan saqlanib, ularning g'oyalaridagi insonparvarlik, kasbiy mustaqillik va ijtimoiy mas'uliyat mazmuni ajratildi. Keys-stadi metodi Suda universiteti, Tokio ayollar xristian universiteti, Tokio ayollar tibbiyot maktabi va "Lesson Study" amaliyotini alohida keyslar sifatida ko'rib, innovatsiyaning shaxsiy tashabbusdan institutsional amaliyotga aylanish bosqichlarini tahlil qilishga yordam berdi. Tizimli-strukturaviy tahlil asosida yapon tajribasining besh o'zaro bog'liq komponenti - aksiologik, mazmuniy, tashkiliy, reflektiv va institutsional komponentlar ajratildi. Aksiologik komponent shaxs qadri va teng imkoniyatni; mazmuniy komponent liberal bilim, kasbiy kompetensiya va fanlararo bog'liqlikni; tashkiliy komponent hamkorlikda loyihalash, mentorlik va amaliyot integratsiyasini; reflektiv komponent kuzatish, mulohaza va qayta loyihalashni; institutsional komponent esa rahbariyat qo'llab-quvvatlovi, resurs, vaqt va kasbiy tarmoqni qamrab oldi.

NATIJALAR

Tahlil natijasida Yaponiya ayol pedagoglarining innovatsion ta'lim tajribalaridan O'zbekiston oliy ta'limida foydalanish imkoniyatlari beshta o'zaro bog'liq yo'nalishda tizimlashtirildi. Birinchi natija — innovatsiyaning aksiologik asosi sifatida talabani intellektual subyektligi va teng ta'lim imkoniyatini ustuvorlashtirish zarurligi aniqlandi. Suda Umeko tajribasi oliy ta'lim muassasasi talabani mavjud ijtimoiy rolga moslashtirish bilan cheklanmasdan, unga mustaqil fikrlash, til va kommunikatsiya kompetensiyasi, jamoat hayotida ishtirok etish hamda kasbiy tanlov qilish imkonini berishi kerakligini ko'rsatadi [1; 2]. O'zbekiston oliy ta'limida bu tamoyil o'quv dasturlariga tanlov fanlari, talabalar tadqiqot klublari, akademik yozuv, munozara va loyiha faoliyatini tizimli kiritish, shuningdek ayol talabalar va yosh o'qituvchilar uchun mentorlik dasturlarini yo'lga qo'yish orqali amalga oshirilishi mumkin. Ikkinchi natija — nazariy bilimni real kasbiy vaziyat bilan bog'laydigan amaliyotga integratsiyalashgan ta'limning yuqori salohiyati asoslandi. Yosioka YAYoi faoliyatida tibbiy bilim klinik kuzatuv, xizmat ko'rsatish, kasbiy etika va mehnat bozoridagi mustaqillik bilan birlashgan [4]. Bu yondashuv pedagogika, tibbiyot, muhandislik, iqtisod va ijtimoiy sohalarida "auditoriya — laboratoriya — ish joyi — refleksiya" zanjirini tashkil etish, amaliyot topshiriqlarini formal hisobotdan real muammoni hal qilishga yo'naltirish, ish beruvchi va universitet mentorlarining qo'shma baholashini joriy etishni taqozo qiladi. Uchinchi natija — professor-o'qituvchilar kasbiy rivojlanishini individual malaka oshirishdan kafedra miqyosidagi hamkorlikdagi tadqiqotga o'tkazish imkoniyati belgilandi. Kiyomi Akita konsepsiyasiga asoslangan universitet "Lesson Study" siklida 3–6 nafar o'qituvchi muayyan fan yoki modul bo'yicha talabalarda kuzatilayotgan o'quv muammosini tanlaydi, kutilgan natijalar va baholash dalillarini kelishadi, mashg'ulotni birgalikda loyihalaydi, bir o'qituvchi dars o'tadi, boshqalar esa o'qituvchini nazorat qilish emas, talabalarning fikrlash va ishtirok jarayonini kuzatadi; keyin dalillar asosida muhokama

o‘tkazilib, dars qayta ishlanadi [5; 6]. Bunday sikl kafedra yig‘ilishlarini ma‘muriy axborot almashishdan pedagogik bilim ishlab chiqarish maydoniga aylantiradi.

MUHOKAMA

Mavzu doirasida Kiyomi Akita hamda Fil Vud va Vasil Kajklarning qarashlari o‘rtasidagi konseptual polemika Yaponiyada shakllangan “Lesson Study”ni boshqa mamlakatlar, xususan oliy ta‘lim tizimiga qanday o‘tkazish masalasini ochib beradi. Bu olimlar o‘rtasida bevosita shaxsiy bahs qayd etilmagan bo‘lsa-da, ularning asarlaridagi nazariy pozitsiyalar pedagogik transferning tabiati yuzasidan ilmiy munozara hosil qiladi. K. Akita A. Sakamoto bilan hammualliflikda “Lesson Study”ni yapon o‘qituvchilarining uzoq muddat davomida shakllangan kasbiy o‘rganish tizimi sifatida talqin qiladi: unda dars mazmunini chuqur o‘rganish, talabaning fikrlashini oldindan tasavvur qilish, hamkasblar kuzatuvi, tajribali “bilimdon boshqa” ishtirokida muhokama va yillar davomida to‘planadigan kafedraviy xotira muhimdir [6]. Akita pozitsiyasiga ko‘ra, “Lesson Study”ni bir necha bosqichdan iborat texnik protokolga qisqartirish uning asosiy madaniy mohiyatini yo‘qotadi. Yapon sharoitida o‘qituvchilar jamoasi umumiy mas‘uliyat, o‘zaro ishonch, mazmunga hurmat va o‘quvchining nozik reaksiyalarini kuzatish odatiga tayanadi; shuning uchun boshqa kontekstda faqat “rejalashtirish — kuzatish — muhokama” shaklini ko‘chirish formal ochiq dars yoki nazorat tadbiriga aylanishi mumkin. F. Vud va V. Kajkler esa “Lesson Study”ni oliy ta‘limda o‘qitish va o‘rganish stipendiyasi — Scholarship of Teaching and Learning — uchun moslashuvchan hamkorlik metodologiyasi sifatida ko‘radi [8]. Ularning fikricha, universitet o‘qituvchilari o‘z fanini yaxshi bilsa ham, talabaning o‘rganish jarayonini dalillar asosida tadqiq qilish uchun umumiy maydonga har doim ham ega emas; “Lesson Study” shu bo‘shliqni to‘ldirib, shaxsiy pedagogik tajribani jamoaviy va ommalashtiriladigan bilimga aylantiradi. Vud va Kajkler yapon madaniy muhitini to‘liq qayta yaratishni shart deb bilmaydi, balki asosiy prinsiplar - talabalar o‘qishini markazga qo‘yish, hamkorlikda loyihalash, kuzatuv dalillari va refleksiya - saqlangan holda universitetning fan sohasi, vaqt rejimi va akademik erkinligiga mos format yaratish mumkinligini ilgari suradi. Munozaraning birinchi nuqtasi transferning chegarasiga taalluqli: Akita madaniy-institutsional kontekstning hal qiluvchi ahamiyatini ta’kidlasa, Vud va Kajkler prinsipial yadroni saqlagan holda kontekstual qayta loyihalash mumkinligini ko‘rsatadi. Ikkinchi nuqta “Lesson Study” obyektiga oid: yapon an’anasida u ko‘proq maktab darsi, o‘quv materiali va o‘quvchi fikrlashini chuqur tahlil qilishga asoslansa, oliy ta‘lim talqinida kurs dizayni, baholash, akademik yozuv, laboratoriya yoki seminar faoliyati ham tadqiqot objekti bo‘lishi mumkin.

XULOSA

Yaponiya ayol pedagoglarining innovatsion ta‘lim tajribalari oliy ta‘limni modernizatsiya qilish uchun aksiologik, metodik va institutsional resurs ekani aniqlandi. Suda Umeko shaxsning intellektual mustaqilligini, Yasui Tetsu bilim va axloqiy mas‘uliyat uyg‘unligini, Yosioka YAYoi nazariya va amaliyot integratsiyasini, Kiyomi Akita esa hamkorlikdagi dars tadqiqini namoyon etadi. O‘zbekiston oliy ta‘limida mazkur tajribalarni mexanik ko‘chirish emas, kafedra “Lesson Study” guruhlari, tengdosh kuzatuvi, mentorlik, refleksiv elektron portfolio va amaliyotga integratsiyalashgan topshiriqlar orqali kontekstual

transformatsiya qilish tavsiya etiladi. Keyingi tadqiqotlarda ushbu mexanizmlarni pilot sinovdan o‘tkazish va aralash metodlar asosida baholash maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Kunieda M. Umeko Tsuda: a Pioneer in Higher Education for Women in Japan // *Espacio, Tiempo y Educación*. – 2020. – Vol. 7, No. 2. – P. 29–45. – DOI: 10.14516/ete.313.
2. Johnson L. Tsuda Umeko and a Transnational Network Supporting Women’s Higher Education in Japan during the Victorian Era // *American Educational History Journal*. – 2010. – Vol. 37, No. 1–2. – P. 473–491.
3. Yamasaki Y. Tetsu Yasui and Transcultural Influences in Educational Reforms for Women // *Bulletin of the Research Institute for Linguistic Cultural Studies of Mukogawa Women’s University*. – 2015. – No. 26. – P. 101–121.
4. Watanabe Y. Women, Work, and Education in Modern Japan: An Observation of the Career Life and the Social Role of Yayoi Yoshioka // *Lifelong Education and Libraries*. – 2011. – Vol. 11. – P. 25–46.
5. Lewis C. C., Akita K., Sato M. Lesson Study as a Human Science // *Teachers College Record*. – 2010. – Vol. 112, No. 13. – P. 222–237. – DOI: 10.1177/016146811011201315.
6. Akita K., Sakamoto A. Lesson Study and Teachers’ Professional Development in Japan // *Realising Learning: Teachers’ Professional Development through Lesson and Learning Study* / ed. by K. Wood, S. Sithamparam. – London; New York: Routledge, 2014. – P. 25–40.
7. Chassels C., Melville W. Collaborative, Reflective, and Iterative Japanese Lesson Study in an Initial Teacher Education Program: Benefits and Challenges // *Canadian Journal of Education*. – 2009. – Vol. 32, No. 4. – P. 734–763.
8. Ergashbaev, S. (2025). O ‘zbekiston sharoitida uzluksiz ta’lim tizimi orqali yoshlarning ma’naviy dunyoqarashini rivojlantirish. *Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами*, 1(1), 314-316.
9. Муслимов Н.А., Усмонбоева М.Х., Сайфуров Д.М., Тўраев А.Б. Инновацион таълим технологиялари: ўқув-методик қўлланма. – Тошкент: Sano-standart, 2015. – 150 б.
10. Азизхўжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат: ўқув қўлланма. – Тошкент: Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Адабиёт жамғармаси нашриёти, 2006. – 160 б.